

3 Inloophuis als gemeenschap

In het vorige hoofdstuk hebben we het professionele handelen vanuit een empowermentperspectief verkend. Inloophuizen, buurtpastoraat en straatpastoraat hebben echter een specifieke context. Doorgaans speelt hier een onderliggend denken over 'gemeenschap' een rol.

18 In het boek *'Zo wordt het spel gespeeld'* (Titus Schlatmann en Rob van Waarde) wordt het beeld aangereikt van het inrichten van een organisatie als een 'gemeenschap'. In dit boek reflecteerden buurtpastores en coördinatoren op gemeenschap en leiderschap en werd onderzocht wat het betekent als je wederkerige relaties opbouwt.¹⁹

'Deelhebben aan een gemeenschap, ergens (weer) bij horen, een sociaal netwerk krijgen, helpt isolement te voorkomen en te beëindigen. Het kan een basis zijn van waaruit iemand verder kan. Een gemeenschap kan je dragen en optillen en kracht geven; je eraan optrekken maakt je een weerbaarder mens.

19. Schlatmann en Van Waarde, 2012, 111.

In een gemeenschap kun je verhalen en ervaringen kwijt. Je kunt ze delen. In een gemeenschap kom je jezelf tegen, maar kan je ook jezelf terugvinden, subject worden in relatie tot anderen en de gemeenschap.'

Een gemeenschap kan dus een aantal waardevolle elementen hebben en heeft daarmee de potentie om de verbroken verbintenissen, zoals die in paragraaf 1.3 werden genoemd, te herstellen. Mensen die deel worden van een 'losse' gemeenschap, verbinden zich aan anderen en maken op die manier deel uit van de bredere maatschappij. Dit hoeft niet een afgebakende groep te zijn waar je wel of niet bij hoort, maar is eerder een kring van betrokkenen met een kern en mensen die daar wat omheen cirkelen – vandaar een 'losse' gemeenschap. Door een inloop te zien als een 'losse' gemeenschap ontstaat een andere dynamiek. De beweging gaat van 'naast de ander' naar 'met de ander'. In plaats van een onderscheid tussen helpers en geholpenen, wordt het 'voor elkaar' werken.

Een inloophuis, buurtpastoraat of straatpastoraat als gemeenschap²⁰ draagt bij aan empowerment van haar leden. De auteurs van *'Zo wordt het spel gespeeld'* benoemen voorwaarden voor het herstel van individuen binnen deze gemeenschap. In de eerste plaats moet de gemeenschap een balans hebben van rust en geborgenheid enerzijds, en uitdaging en verandering anderzijds. Dat sluit aan bij het uitgangspunt van de 'zone van de naaste ontwikkeling'. In de tweede plaats dienen deelnemers de mogelijkheid te krijgen om (op maat) eigenaar te worden en mee te helpen bij het uitvoeren van taken.

Wederkerigheid is hierbij een verbindende kracht. Ook andere auteurs zien wederkerigheid als een belangrijk aspect, dat positief bijdraagt aan de verhouding tussen draaglast en draagkracht (Penninx, 2013). In inloophuizen gaat het daarbij niet om enkelvoudige wederkerigheid (ik doe iets voor jou en

jij doet iets voor mij), maar betreft de wederkerigheid de gemeenschap als geheel, niet alleen de persoon van wie hulp is ontvangen. De hulpontvanger kan iets 'terugdoen' op zijn eigen manier en op zijn eigen moment.

Wederkerigheid en kunnen bijdragen vergroten het gevoel van eigenwaarde, het maakt dat mensen weer hoop krijgen en zich trots kunnen voelen. Het geeft perspectief en mogelijkheden voor groei van het netwerk waar iemand een beroep op kan doen. Iemand wordt bedankt, in plaats van alleen dankbaar te hoeven zijn voor ontvangen hulp.

Bezoekers die groeien en hun situatie verbeteren kunnen door hun ervaringskennis een verbindende schakel zijn tussen professional/vrijwilligers en bezoekers. Zij staan dicht bij de bezoekers en kunnen vanuit hun eigen positie de aansluiting zoeken. Zij kunnen een hoopvol voorbeeld zijn voor anderen.²¹

20. Het begrip 'enabling niche' is bruikbaar om de aard van de gemeenschap te duiden. In hoofdstuk 5 wordt dit begrip uitgewerkt.

21. Zie paragraaf 5.4 voor een beschrijving van ervaringskennis en ervaringsdeskundigheid.